

143. Kazár, III. lelőhely

(Nógrád megye) B, LT

A 2002. június 28. és július 28. közötti időszakban helyszínelési munkát végeztem a Salgótarján, bel- és külterületi szennyvízberuházáshoz kapcsolódóan. A lelőhelyen kevés középső bronzkor késői fázisába sorolható anyag jelezte a megtelepedés legkorábbi időszakát. A lelőhely objektumainak és anyagának legnagyobb része a Kr. u. 2–3. században továbbélő kelta teleprészlethez tartozott, amelyen a kelta anyaggal egykorú quad és római export anyagot is találtunk. A telepen hulladékgödörök mellett egy nagyméretű császárkori edényégető kemence is előkerült.

VADAY ANDREA

144. Kelemér, Mohosvár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Á

A keleméri Mohosvár 2000. évben megindult régészeti feltárásainak folytatásaként a miskolci Herman Ottó Múzeum 2002. szeptember 18. és október 23. között végzett régészeti kutatásokat.

A kutatási terület a vár belső területén már föltárt szelvényekhez kapcsolódott. Ezen a helyen egy 10×10 m-es kiterjedésű szelvényt, valamint ebből kiindulóan, egy ÉK, illetve K–Ny tájolású kutatóárkot nyitottunk.

A várbelsőben nyitott szelvény területén a vár középpontjában egy, a 13. század végén felépített, a 14. század első felében elpusztult torony kőalapja került elő. A torony átmérője 9 m, falvastagsága 3 m, belső területének átmérője 3 m volt. A torony kétharmad részét az újkori kőbányászat során elpusztították. E helyen csak a kiszedett fal alapozási árkába visszatemetett törmelékét találtuk. A torony alapterületének harmadán a falazat eredeti helyén volt. E szakaszokon a két törtkőből készült köpenyfalon belül nagyméretű, gömbölyű kvarckavicsokból álló öntött falmagot találtunk. A megmaradt fal legnagyobb magassága a korabeli járószinthez képest 1,1 m volt.

Folytattuk a 2000. évben a vár K-i fala mentén megtalált leégett, borona falú épület Ny-i és É-i szakaszainak feltárását. E területen a belső járószintről további elszenesedett gabonamaradványokat gyűjtöttünk. A 2001. évben itt talált vaseszközlethez kapcsolódóan két további vasszerszám – egy balta és egy kapa – került elő.

A várbelső D-i fala és a toronyépület közötti szűk szakaszon feltártuk egy kézzel vetett, helyben égetett téglákkal fedett járószintű épület maradványait. A téglajárárszinten, valamint attól északra előkerültek az épület boronafalának szenült maradványai. Ez alatt az omadék alatt, a külső járószinten 13. századi kerámiatöredékeket, valamint nagy mennyiségű állatcsontanyagot gyűjtöttünk.

2000-ben feltártuk a várbelső keleti falának kiszedett árkát. E fal D-i illetve Ny-i irányú folytatását meghatároztuk. E munka során a déli fal belső oldala mentén a korabeli járószintbe mélyedő – feltehetően a fal

belső oldalához kapcsolódó gyilokjáróhoz tartozó – cölöpsor nyomait tárjuk föl. A vár É-i és K-i falának vonulatát egy-egy kutatóárokmal meghatároztuk.

A várbelső régészeti feltárásával párhuzamosan fémkereső műszerrel átvizsgáltuk a vártól Ny-ra elhelyezkedő platót, ahol nagy mennyiségű nyílhegyet találtunk.

A 2002. évi kutatás eredményeképp meghatározhatóvá vált a várbelső szerkezete. A sáncokkal és árokkal körbevett várdomb közepén egy nagyméretű torony állt. A vár központi, lekerekített sarkú téglalap alakú belső terét 1,7 m vastag fal veszi körül, melyet K-en egy külső támpillérrel erősítettek meg. A várban feltárt épületek a fal belső oldala mentén álltak, illetve helyenként a falhoz kapcsolódtak. A fal belső oldala mentén gyilokjárót építettek.

A várat a 13. század második felében építették. Használatának ideje igen rövid szakaszra korlátozódott, a 14. század első évtizedeiben fölégették. A régészeti leletanyag összetétele és mennyisége alapján a várat folyamatosan lakták, a leletanyag összetétele nem utal arra, hogy a vár állandó lakói között jelentősebb anyagi forrásokkal rendelkező személy is lett volna.

PUSZTAI TAMÁS

145. Keléd, Dukai út

(Vas megye) Ó, Ró, Kö

2002. október 1-jén a Keléd, Duka, Kissomlyó községeket összekötő gázvezeték nyomvonalán végeztünk helyszíni szemlét. Az árokásási munkálatok mind a három község belterületén folytak. Az árok szélessége kb. 40 cm. Duka belterületén figyeltünk meg néhány helyen újkori bolygatást. Korábbi terepbejárás adatok alapján azonosítottunk vissza két lelőhelyet (R.A. 870 Kiss Gábor, Derdák Ferenc). Keléd határában, a községtől É-i irányban, a dukai út K-i oldalán egy akácligetben van egy kiemelkedő domb, amelynek egy részét árokszerű mélyedés, illetve az út veszi körül. ÉNy-i oldalában korábbi bolygatás van. Feltételezhető itt egy kora középkori kistemplom; körülötte egy kiemelkedő domboldalon kora középkori kerámia, kevés őskori és római kori leletanyag került elő. Az I. katonai felmérésen még jelzik a templomot az út mellett.

A dukai út DNy-i oldalán ennek a dombvonulatnak egy alacsonyabb teraszán őszi repcetáblán, kora középkori kerámia és egy fűrészerű kőeszköz került elő. A telep csaknem 200 m széles.

2002. október 2-án a Mosó-árok partján a dukai út K-i oldalán kevés őskori kerámia került elő.

Munkatárs: Pap Ildikó Katalin.

FARKAS CSILLA

146. Keléd határa

(Vas megye) Kk

Keléd É-i határában a vizsgált, középkorinak gondolt